

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Елка Николаева Радева, дм

Катедра по консервативно зъболечение, Факултет по дентална медицина, МУ-София

Външен член на научно жури за МУ-Варна

(Заповед № Р-109-153/13.03.2025 на Ректора на МУ-Варна)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **„доктор“**

професионално направление: 7.2 Дентална медицина

докторска програма: Терапевтична дентална медицина

Автор: д-р Марияна Росенова Кирова

Форма на докторантурата: редовна форма

Катедра: Консервативно зъболечение и орална патология, ФДМ, МУ-Варна

Тема: “ Оценка на промени в ТЗТ при пациенти с булимия ”

Научен ръководител: доц. д-р Цветелина Борисова-Папанчева, дм

Факултет по дентална медицина, Медицински университет - Варна

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Д-р Марияна Росенова Кирова се дипломира като магистър – лекар по дентална медицина през 2019 г. От 2019 година е редовен асистент в катедрата по Консервативно зъболечение и орална патология, ФДМ-Варна. В периода 2020-2023 г. специализира „Оперативно зъболечение и ендодонтия“, диплома за специалност от 01 юни 2024 г.

На 03. 12. 2021 д-р Кирова е зачислена за докторант в редовна форма на обучение в докторска програма: „Терапевтична дентална медицина“ към катедра „Консервативно зъболечение и орална патология“ на ФДМ-Варна за срок от 3 г. със заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-539/03.12.2021 г. и е отчислена със заповед № Р-109-153/13.03.2025 г.

Докторантката е приложила в електронен вариант копия на 3 пълнотекстови публикации (само обзори) във връзка с дисертационния труд.

Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен на 170 страници, съдържа 6 приложения, 57 фигури и 35 таблици.

Структурата на дисертационния труд включва: въведение-1 стр., литературен обзор – 50 стр., цел и задачи – 1 стр., материали и методи – 13 стр., резултатите и обсъждането са представени заедно по отделните задачи– 141 стр., изводи – 1 стр., приноси – 1 стр. библиография -19 стр., публикации и научни съобщения във връзка с дисертационния труд – 1 стр., приложения – 6 стр.,

2. Актуалност на тематиката

Представеният дисертационен труд разглежда актуален проблем свързан с изследването на състоянието на твърдите зъбни тъкани при хранителни разстройства като Булимия невроза. Изследването на зъбната ерозия и хиперестезията като следствие от това заболяване допринасят за доразвиване на съществуващите до момента познания в науката и практиката.

3. Познаване на проблема

Литературният обзор обхваща 50 страници. Представен е по глави, и е свързан с бъдещите собствени изследвания. Базиран е на 299 литературни източника, като 18 от тях са на кирилица и 281 на латиница (56% са от последните 10 години).

В литературният обзор е направен анализ на основните характеристики на хранителните разстройства, честота на разпространение, възрастови групи и пол. Представена е клиничната картина при пациенти с Булимия невроза, като са разгледани различни механизми на киселинна ерозия, засягаща емайла и дентина.

Разгледани са различни класификации на зъбната ерозия и системи за оценка износването на зъбите, зъбната хиперестезия и зъбния кариес при пациенти с Булимия невроза. Анализирана е ролята на слюнката като диагностичен показател, промени в обема на паротидната жлеза както и различни методи на лечение на зъбни ерозии и хиперестезия.

Литературният обзор завършва с обобщение на нерешените проблеми, свързани с проучване влиянието на хранителното разстройство булимия невроза върху твърдите зъбни тъкани.

Направеният анализ на литературния обзор показва задълбочено познаване на проблема от докторантката.

4. Методика на изследването

Въз основа на анализа от литературния обзор е формулирана и целта на дисертационния труд, а именно: да се анализира връзката между Булимия невроза и влошеното орално здраве, поради ролята на самопредизвиканият вомитус като водещ рисков фактор, да се изследват клинично оралните усложнения, следствие от заболяването.

Използвани са само диагностични клинични методи.

В задача 1 (общо 60 пациента, 30 с Булимия невроза и 30 -контролна група без Булимия) са анализирани качествата на слюнката (Saliva Check Buffer Kit (GC America)) при пациенти с булимия невроза, като са изследвани стимулирана и нестимулирана слюнка, количество, вискозитет, pH на слюнката, буферен капацитет (GC Saliva Test Buffer) и са сравнени с показателите на контролната група.

В задача 2 са установени промените в денталния статус при пациенти с булимия.

В подзадача 2.1 са установени първични и вторични кариозни лезии, obturirani зъби и тяхната локализация. Използван е визуално-тактилен метод с помощта на огледало и сонда при добра осветеност. Основен индекс за оценка на кариеса, за изследване разпространението на кариозните лезии е DMFT индекс.

В подзадача 2.2 е изследвана клиничната картина на ерозивните дефекти на твърдите зъбни тъкани, като се оценява тяхната локализация и размери. Използван е BEWE- индекс (Basic Erosive Wear Examination), при който от 0 до 4 се отчита тежестта на зъбната ерозия, в зависимост от количеството засегнати ТЗТ.

По задача 3 е изследвана дентинната свръхчувствителност при пациенти с булимия невроза (при 30 пациента). Използвани са 2 метода - тактилен стимул с помощта на дентална сонда и студен стимул с въздушна струя от денталният юнит.

Избраните материали и методи в дисертационния труд съответстват на поставените задачи за постигане на целта.

Използвани са **подходящи статистически методи** за обработка на данните.

Изследванията са проведени в Клинични зали по „Консервативно зъболечение и орална патология“ на територията на Факултет по дентална медицина, Варна и Университетски медико-дентален център към Факултет по Дентална медицина гр. Варна.

Резултатите са добре онагледени в 54 фигури и 35 таблици. Направено е обсъждане спрямо други подобни изследвания.

Изводи - представени са 13 извода, които са в корелация с поставените задачи.

На базата на собствените изследвания е представен **протокол** за профилактика и лечение на орални усложнения, следствие от Булимия невроза.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

В настоящия дисертационен труд е извършено проучване относно промените в ТЗТ при пациенти с булимия.

Направена е сравнителна оценка на определени клинично измерими параметри на слюнката при пациенти, страдащи от Булимия невроза, в сравнение с контролна група от здрави пациенти.

Установено е, че пациентите, страдащи от булимия невроза са значително по-засегнати от намалена слюнчена секреция в сравнение с контролната група от здрави лица.

Установено е, че пациентите с булимия са с по-ниски измерени стойности на рН, което ги прави по-предразположени към поддържането на кисела орална среда и свързаните с това рискове, докато повечето здрави пациенти в контролната група поддържат нормални стойности на рН.

Повече от половината от изследваните пациенти с Булимия невроза показват много нисък буферен капацитет на слюнката, което силно намалява способността на слюнката да неутрализира киселини и да поддържа нормални рН стойности в устната кухина.

Установени са по- високи нива на DMFT и DMFS при пациенти с Булимия.

Доказано е наличието на пряка връзка между дентинната свръхчувствителност и зъбните ерозии при пациенти с Булимия невроза. Степента на хиперестезиите е оценена чрез VAS. Използвани са едни от най-честите провокатори на хиперестезия, а именно студените термични дразнител и механични дразнител.

Въз основа на цялостната разработка са формулирани 5 приноса с оригинален характер, 4 приноса с потвърдителен характер, и един принос с приложен характер.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени са ксерокопия на 3 научни публикации във връзка с дисертационния труд, в български издания. При всички от тях докторантката е първи автор.

Д-р Марияна Кирова е представила и 3 научни съобщения на национални конгреси и форуми.

Смятам, че дисертационният труд и неговите приноси са лично дело на докторантката, извършени под ръководството на нейния научен ръководител.

За клиничната практика от съществено значение са предложените препоръки за лекарите по дентална медицина.

Имам някои забележки към представения дисертационен труд, а именно:

- Текстът в таблици 11, 13, и 17 трябва да бъде на български език.
- В обсъждането по задачите на страници 88, 89, 106 и 126 трябва да има повече от един автор, с които да се сравняват собствените резултати.
- Изводи 5, 9 и 11 могат да отпаднат, тъй като отразяват общи положения.
- От начина, по който са представени публикациите във връзка с дисертационния труд не става ясно в кое списание са публикувани, том, брой и страници.

Направените забележки не омаловажават стойността на дисертационния труд.

7. Автореферат

Авторефератът е представен на 72 страници и включва 16 таблици и 35 фигури. Авторефератът по съдържание отговаря на изискванията и изчерпателно отразява получените резултати.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката** и отговарят на всички на изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна.

Дисертационният труд на тема **„Оценка на промени в ТЗТ при пациенти с булимия ”** показва, че докторантката **д-р Марияна Росенова Кирова** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност терапевтична дентална медицина, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

С настоящето становище давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на д-р Марияна Росенова Кирова в докторска програма по Терапевтична дентална медицина.

05.05.2025 г.

Изготвил становището:

Заличено на основание чл. 5, §1, б. „В“ от Регламент (ЕС) 2016/679
--

(доц. д-р Елка Радева, дм)